

Якуша Є. С.,
науковий співробітник
Центру правового забезпечення розвитку науки і технологій
НДІ інтелектуальної власності НАПрН України

УДК 347.78

ПРАВОВА ОХОРОНА ОБ'ЄКТІВ АВТОРСЬКОГО ПРАВА В КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРИЯХ

LEGAL PROTECTION OF COPYRIGHT OBJECTS IN THE CREATIVE INDUSTRIES

Креативні індустрії є на сьогодні одними з ключових рушіїв розвитку економіки, спостерігається постійне збільшення частки таких галузей економіки у ВВП розвинених країн. Креативні індустрії можуть забезпечити не тільки економічне зростання великих компаній, але й забезпечити розвиток середнього та малого бізнесу.

Основною особливістю креативних індустрій є те, що в основі їх діяльності лежать об'єкти авторського права. Це зумовлює необхідність забезпечення належного рівня правової охорони таких об'єктів з огляду на їх безпосередній вплив на успішність існування тієї чи іншої креативної галузі економіки.

Креативні індустрії не відстають від технологічного прогресу, у зв'язку з цим постає питання про необхідність постійної актуалізації законодавства у сфері авторського права.

Ключові слова: *право інтелектуальної власності; авторське право; об'єкти авторського права; правова охорона об'єктів авторського права; креативні індустрії.*

Creative industries are currently one of the key drivers of economic development whereas there is a constant increase in the share of such sectors of the economy in the GDP of developed countries. Creative industries can ensure not only the large companies economic growth, but also the development of small and medium-sized businesses.

The main feature of creative industries is that their activity is based on copyright objects. This makes it necessary to ensure the appropriate level of such objects legal protection because of their direct influence on the success of the different creative branches of the economics existence.

Creative industries do not lag behind technological progress, in connection with this the question arises about the need for constant updating of copyright legislation.

Keywords: *intellectual property law; copyright law; copyright objects; legal protection of copyright objects; creative industries.*

Продукція, яка створюється креативними індустріями, є однією з найбільш затребуваних та популярних серед споживачів. «Творчі» продукти є основою як для побудови великих компаній, так і підґрунтям для розвитку малого і середнього бізнесу. Крім того, творчий контент часто не вимагає великих витрат, тому розпочати свій власний бізнес значно простіше, ніж в багатьох інших галузях. Широке розповсюдження та високий попит на продукцію креативних індустрій впливають на зміцнення ролі цих галузей у світовій економіці та на економіки розвинених держав.

Існує багато суперечностей щодо визначення поняття креативні індустрії або креативні галузі економіки, науковці з різних сфер діяльності надають свої дефініції. Так, наприклад у Великій Британії, де вперше була зроблена спроба дати таке визначення і взагалі оцінити вплив подібних галузей економіки на процвітання країни, вважають, що креативні індустрії – це тринадцять напрямів діяльності, а саме реклама, архітектура, видавництво, радіо і телебачення, дизайн (промислові зразки), кіно, музика, програмне забезпечення та комп'ютерні послуги, комп'ютерні ігри, мода (дизайнерська діяльність), ремесла, виконавське мистецтво, а також ринок предметів мистецтва та антикваріату [1, с. 9].

Інші вчені пропонують визначати креативні індустрії через їх класифікацію, зазначаючи, що до таких галузей економіки відносяться три категорії: «творче застосування (використання), творче вираження та творчі технології» [2, с. 2].

Фахівці Всесвітньої організації інтелектуальної власності «зосереджують увагу на важливості авторського права та класифікують галузі відповідно до ступеня, в якому їхня діяльність залежить від авторського

права» [3, с. 17]. До першої категорії за такого поділу можна віднести ті галузі економіки, які повністю базуються на створенні та використанні об'єктів авторського права. Три інші категорії індустрії — це 1) взаємозалежні галузі, основані на авторському праві, 2) галузі, які частково залежать від авторського права та 3) галузі, які опосередковано залежать від об'єктів авторського права [3, с. 17].

Незалежно від сфери, в якій виникає визначення креативних індустрій, території, з якої походять фахівці, які розробляють таке визначення чи інших обставин, завжди є базова дефініція, від якої вони відштовхуються – творчість, яка іноді розкривається через культуру чи суміжні поняття. Саме творчість лежить в основі будь-якої галузі креативної економіки. Це і є тим містком, який міцно пов'язує креативні індустрії та авторське право.

Об'єкти, які охороняються авторським правом є тим, що забезпечує існування креативних індустрій, тому їх розвиток напряду залежить від якості правової охорони таких об'єктів, ефективності їх захисту та можливості їх вигідно комерціалізувати. Усі ці три складові розвитку креативних індустрій є також найважливішими аспектами авторського права.

Забезпечення належного рівня правової охорони об'єктів авторського права позитивно впливає на рівень зростання економічних показників креативних індустрій. В цьому аспекті також важливим є процес актуалізації законодавства, його відповідність сучасним вимогам. Максимально негативно може впливати на розвиток креативних індустрій повільна та недостатня зміна законодавства, особливо щодо питань, пов'язаних з правовою охороною об'єктів авторського права.

Правова охорона об'єктів авторського права, яка надається відповідно до законодавства України, закріплена в положеннях Цивільного кодексу України та спеціальних законів, зокрема Законів України «Про авторське право і суміжні права», «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав», «Про культуру», «Про видавничу справу», «Про державну підтримку

книговидавничої справи в Україні», «Про кінематографію» та інших. Цими нормативно-правовими актами закріплені основні положення, що стосуються особливостей створення, використання, розповсюдження, захисту та комерціалізації об'єктів авторського права, і саме нормами цих актів регулюється значна частина діяльності в креативних галузях економіки.

На сьогодні в Україні відбувається процес оновлення та реформування законодавства у сфері авторського права. Так, наприкінці 2022 року було прийнято новий Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 01.12.2022 р. № 2811-IX, в якому в тому числі відображені результату процесу гармонізації законодавства у цій сфері з нормами права Європейського Союзу, а також закріплені більш сучасні підходи щодо правової охорони та захисту об'єктів авторського права. Не дивлячись на те, що новий закон має багато протиріччя і недосконалостей, такі зміни необхідно сприймати позитивно, оскільки вони свідчать про спроби актуалізації законодавства.

Список використаних джерел:

1. Daniel Hull The Creative Industries: background, definitions and recent policy development. 2011. URL: https://www.academia.edu/3891978/The_Creative_Industries_background_definitions_and_recent_policy_development (дата звернення: 18.04.2023).
2. Defining the Creative Industries. URL: http://www.northernperiphery.eu/files/archive/Downloads/Project_Publications/97/Marketing_Material/Defining_the_Creative_Industries.pdf (дата звернення: 18.04.2023).
3. Creative Economy Outlook 2022: Overview. United Nations. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/ditctsce2022d1_en.pdf (дата звернення 18.04.2023).